

Covid-19 Pandemisinde Düzce Tıp Fakültesi Mezuniyet Öncesi Eğitiminin Deneyimleri ve Pandemi Sürecinin Eğitime Yansımaları Experiences of Düzce University Faculty of Medicine Undergraduate Education in Covid-19 Pandemic and Reflections of Pandemic Process on Education

Zerrin Gamsızkan* (ORCID:0000-0001-8677-4004)

Bora Büken* (ORCID:0000-0003-2768-5946)

Muhammed Ali Kayıkcı* (ORCID:0000-0001-9567-0661)

İdris Şahin* (ORCID:0000-0001-6203-5039)

* Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi, Düzce, Türkiye.

Sorumlu Yazar: Zerrin Gamsızkan, E-Posta: zgamsızkan@yahoo.com

Özet

Tüm Kurumsal ve toplumsal düzeni değiştiren Covid-19 pandemisi, tıp eğitiminde de önemli değişikliklere neden olmuştur. Tıp Eğitiminin teorik ve uygulamalı bir eğitim olması, öğrenci merkezli bir eğitim için emek veren Düzce Tıp Fakültesi Dekanlığı tarafından da vurgulanarak, eğitimin aksamaması için gerekli müdahaleler yapılmıştır. Devam eden müfredat, Düzce Üniversitesi Üniversitesi Rektörlüğü Bilgi İşlem Daire Başkanlığının koordinasyonu ile dijital platforma entegre edilmiştir. Tıp

Fakültesi Öğretim Üyelerinin, öğrencileri ile çevrim içi buluşarak interaktif ders sunumu imkanı olan bu uygulamanın her aşaması gerek öğretim üyeleri gerekse öğrenci geri bildirimleriyle daha işlevsel hale getirilmiştir. Uzayan pandemi dolayısıyla dönem sonunda uzaktan sınav yapabilmek için Üniversitemizin imkanlarıyla sınav ortamı alt yapısı oluşturularak ölçme değerlendirme yapılmıştır. Yeni eğitim-öğretim yılının daha etkin olması için gerekli alt yapı çalışmaları dinamik olarak devam etmektedir.

Abstract:

The Covid-19 pandemic, which changed the entire institutional and social order, caused significant changes in medical education. The fact that Medical Education is a theoretical and practical education

was emphasized by the Dean of Düzce University Faculty of Medicine, which worked for a student-centered education, and necessary interventions were made to prevent the interruption of education. The ongoing curriculum has been integrated into the digital platform with the coordination of the Düzce University Information Technology Department. Each stage of this application, which allows the Faculty of Medicine Faculty members to meet with their students online and present interactive lectures, has been made more functional with both lecturers and student feedback. Due to the protracted pandemic, in order to be able to take a distance exam at the end of the semester, an examination environment was created with the facilities of our university and assessment and evaluation was made. The necessary infrastructure work was carried out in order to be able to take an exam at the end of the semester. The necessary infrastructure work was carried out in order to be able to take an exam at the end of the semester. The necessary infrastructure work was carried out in order to be able to take an exam at the end of the semester.

Medicine Undergraduate Education in Covid-19 Pandemic and Reflections of Pandemic Process on Education. Tıp Eğitimi Dnyası. 2021;20(60-1):37-40

Giriş

Tüm Dünya insanlarını aynı anda etkisi altına alan Covid 19 pandemisi; sağlık, ekonomi ve eğitim gibi birçok alanda toplumu temelden etkilemiştir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) daha önce yaşanan pandemilerden yola çıkarak uyarılarda bulunmuş olmasına rağmen, Covid-19 pandemisinde yaşanan problemler birçok sistemin zorlandığını göstermektedir (1). Araştırma sonuçları, henüz aşısı ya da etkin bir ilacı olduğu kanıtlanmamış olan bu virüsten korunmanın en etkili yolunun sosyal izolasyon ve mesafe kurallarının uygulanması olduğunu söylemektedir (2). Yapılan bu değerlendirmeler sonucu da önce seyahat ve sosyal ortamlarda daha sonra da tüm kurumlarda yüz yüze iş ve eğitim faaliyetlerinin iptal edilmesi ya da ertelenmesi gündeme gelmiştir (3, 4, 5). Pandeminin yayılımını önlemek ve öğrencilerin sağlığını korumak amaçlı Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) bahar döneminde yüz-yüze eğitim yapılmayacağını açıklamıştır. Eğitimin; uzaktan eğitim, açık öğrenim ya da dijital öğretim imkanları kullanılarak yürütülebileceği bildirilmiştir (6). Tıp Fakültelerinde de yüz yüze eğitime ara verilerek özellikle klinik öncesi sınıflara sadece on-line ders verilmesi, küçük grup çalışmalarına ara verilmesi, klinik sınıflarda bazı seçmeli derslerin iptali şeklinde eğitimde değişiklikler tartışılmaya başlanmıştır (7,8).

Ne var ki Tıp Eğitimi mesleki bilginin yanı sıra beceri ve tutumun da geliştirilmesini de hedeflediği için eğitim çevresinde bazı kaygılar da uyandırmıştır. Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) de pandeminin ülkemizde yayılmaya başladığı Mart ayından itibaren yayımladığı duyurular ve önerileri ile bu kaygılarını dile

getirmiştir. Raporlarda Tıp eğitiminin gerek klinik öncesi gerekse uygulamalı bir eğitim süreci olduğu belirtilerek, uzayan pandemi dolayısıyla yüz yüze eğitim imkanının olmadığı Nisan ve Mayıs aylarında da çevrim içi derslerin devam etmesi durumunda öğretim üyesi ile etkileşim içinde olgu tartışmaları, problem çözümü, ödev paylaşımı gibi öğrenciyi sürece katacak uygulamalar tavsiye edilmiştir (9).

Reaksiyon

Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi olarak, eğitimin sürdürülebilirliği amacıyla YÖK, TEPDAD tavsiye ve kararları yakından takip edilmiş, benzer süreçleri yaşayan tıp fakülteleri ile istişarelerde bulunulmuştur. Yüksek Bilim Kurulunun YÖK yürütme kurulu ile birlikte almış olduğu yüz yüze eğitime ara verilmesi ve uzaktan eğitim seçeneklerinin kullanılması kararı üzerine, Düzce Üniversitesi Üniversitesi Rektörlüğü Bilgi İşlem Daire Başkanlığının da koordinasyonu ile dijital platformda bir eğitim programını ivedilikle uygulamaya başladı. Eş zamanlı olarak, Tıp Fakültesi Öğretim üyeleri, Düzce Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (UZEM) sistemine hazırladıkları ders materyallerini entegre etmeye teşvik edilmişlerdir. Öğretim üyelerinin uzaktan ders verme yetkinliklerinin artırılması için dönem koordinatörleri tarafından eğitim etkinlikleri düzenlenmiştir. Öğretim Üyelerinin her birinin kendine ait giriş şifresi ile ulaşabildikleri, öğrencileri ile çevrim içi buluşarak interaktif ders sunumu imkanı sunan UZEM, 2010 yılından beri hali hazırda Düzce Üniversitesi Rektörlüğü tarafından çeşitli fakültelerin hizmetinde kullanılmaktadır. Her ne kadar uygulamalı ve yerinde eğitimin yerini tutmayacağı belirtile de pandeminin hızlandığı

ve öğrenciler için belirsizliğin olduğu dönemde eğitimden kopmamaları ve mesleki merakın devamı açısından Uzaktan Eğitim Merkezi büyük avantaj sağlamıştır. Öğrenciler bu yıl için eğitimde planlanan yüz yüze yapılan derslerde aynı anda evden veya başka bir derslikten senkron eğitim almışlardır. Dönem koordinatörlerinin kontrolünde eksik kaldığı düşünülen noktalarda öğrenci eğitim portaline ek ders materyalleri yüklenmiş ve içerik hem görsel hem de bilgi açısından zenginleştirilmiştir.

Bu arada 07.04.2020 tarihli duyurusunda Sağlık Bakanlığı, sağlık çalışanlarında çalışan güvenliği hakkında düzenleme yaparak, korunma önlemleri konusunda ivedilikle bilgilendirilmesi, yıpranma ve tükenme problemlerini önlemek amacıyla çalıştıkları dönem haricinde yeterli izolasyon ve dinlenme sürelerinin tanımlanmasını tavsiye etmiştir. Bu kapsamda Üniversitemiz de mezuniyet öncesi dönem öğrencilerinin eğitim ve öğretiminde görevli öğretim üyeleri için esnek mesai uygulaması kararı almıştır (10). Tıp Fakültesi öğretim üyeleri, pandemi hizmetlerini verdikleri dönemler haricindeki izolasyon süreçlerini eğitim fırsatına dönüştürerek, klinik öncesi ve klinik dönem öğrencileri ile gerek uzaktan eğitim gerektiğinde sosyal mesafe kurallarına uygun olarak akademik faaliyet çalışmalarına devam etmiştir.

Tıp Fakültesinin tüm dönem öğrencilerine çevrimiçi olarak dekanlık tarafından eğitim süreçleri ile ilgili bilgilendirme toplantıları yapılmıştır. Tüm dönem öğrencilerine her hafta düzenli pandemi ile ilgili bilgilendirilmeler yapılmıştır. Öğrencilerin istek ve geri bildirimleri doğrultusunda ve çevrimiçi derslere ulaşım, derslerin daha etkin uygulanması gibi hedeflerle uzaktan eğitim uygulamaları gözden geçirilerek sık sık güncellenmiştir. Öğrenme ve sınav başarısı kaygısı yaşayan öğrencilerin

ihtiyaçları için sözlü veya yazılı her türlü talepleri alınarak öğretim üyeleri ile eğitimin geliştirilmesi tartışılmıştır. İntern doktor olan Dönem 6 öğrencilerinin eğitimlerinin devamı hususu YÖK tarafından Üniversitelere bırakılması ile birlikte Dekanlığımız tarafından öğrencilerle birebir görüşmeler sağlanmış ve pandemi döneminde gönüllü olarak eğitimlerine devam etmelerinin meslek hayatları için önemli bir eğitim fırsatı olacağı belirtilmiştir. Yapılan görüşmelerle intern doktorlarımızın büyük bir çoğunluğu eğitimlerine pandemi döneminde de devam etme kararı almıştır. İntern doktorların staj gördüğü ilgili Anabilim Dalları ile hem yazılı hem sözel görüşmeler yapılarak, öğrenciler için sağlık ve korunma önlemlerine önem vermeleri ve geri planda görevlendirilmeleri konusunda gerekli hassasiyeti göstermeleri istenmiştir.

Pandemi Mayıs ayında da devam ederken, öğrencilerin dönem ve staj sonu sınavlarında uygulanacak ölçme değerlendirme yöntemleri, Dekanlığımızca düzenlenen toplantılarda dönem koordinatörleri ve ilgili öğretim üyelerinin görüş ve önerileri doğrultusunda tartışılmıştır. Bu toplantılarda, öğrencilerin yüz yüze yöntemle sınava alınmasının önünde bazı engeller olduğu üzerinde durulmuştur. Bu engellerden biri; pandemi yayılımının önlenmesi kapsamında, Covid-19 temaslı olan vatandaşların bir kısmının karantina dönemini Üniversite öğrencilerinin barındığı Kredi ve Yurtlar Kurumuna ait öğrenci yurtlarında geçirmeleri, öğrencilerin sınav için geldiklerinde barınma sorunu çekmeleridir. Ayrıca henüz normalleşme sürecine girilmediği dönemde şehirlerarası yolculuk kısıtlamaları da öğrencilerin okula gelişlerinde karşılaşacağı diğer bir sorun olarak değerlendirilmiştir. Bu gerçekler doğrultusunda, öğrencilere uzaktan sınav yapabilmek için Üniversitemizin imkanlarıyla sınav ortamı alt yapısı oluşturulmuş

ve dönem karakterine uygun olacak şekilde çeşitlendirilerek ölçme değerlendirme yapılmıştır.

2019-2020 yılı öğretim yılında yaşanan bu sıra dışı süreçler hem Dünya'da hem de ülkemizde halen devam eden etkilerle devam etmektedir. Pandemi döneminde hiçbir öğrencimizin Covid-19 virüsünden fiziki sağlık yönünden etkilenmemiş olması mutluluk vericidir. Eğitim çevreleri Yükseköğretimin bu şekilde devam etmesinin idealden çok uzak olduğunu kabul etmektedir. Uygulama, beceri ve tutum öğrenilmesi gereken mesleki eğitimlerin başında gelen Tıp Eğitimi bu süreçte eksiklerini ve aksaklıkları ivedilikle kapatmak zorundadır. Pandemi döneminde eksik ve yetersiz olduğu tespit edilen eğitim açıları yine eğitim ve müfredat belirleme komisyonlarında tartışılmıştır. Diğer tüm eğitim kurumları gibi tıp fakültemiz de eğitim açığının daha da büyümemesi için yeni eğitim materyalleri ve sağlıklı eğitim ortamları geliştirme çabasıdadır.

Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi 2020-2021 eğitim yılına yeni dersliklerde pandemi önlemlerini de alarak gerekli düzenlemelerle başlamıştır. Dönem 4 ve 5 öğrencilerimizin yeni öğretim yılında yüz yüze eğitim olarak verilen eğitimlere yoğun katılımı öğrencilerimizin de eğitimlerini yerinde ve interaktif bir şekilde devam etme isteğini göstermektedir. Öğrencilerimizin öğrenme konusunda istekleri ve motivasyonu öğretim üyelerine de yol göstericidir. Derslerin başlamasından itibaren öğrencilerin ve öğretim üyelerinin anlık geri bildirimleri; Fakülte Dekanımız ve eğitimden sorumlu Dekan yardımcılarımız tarafından takip edilmektedir. Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Nigar Demircan Çakar tüm süreç boyunca idari işlemlerde ve eğitimde yön verici kararları ve müdahaleleri, sürekli destekleyen yaklaşımı ile sürecin etkin işleminde en önemli rolü üstlenmiştir. Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi,

yeni eğitim döneminde öğrenci geri bildirimleri ile zenginleşen derslerin geliştirilmesi üzerinde çalışmaktadır. Fakültemiz Tıp Eğitimi Anabilim dalı pandemi öncesinde olduğu gibi salgın sürecinde de eğitim komisyonlarında aktif rol almıştır. Haziran ayından itibaren 2020-2021 eğitim dönemi müfredat geliştirme komisyonu öğrencilerin gerek klinik öncesi gerekse klinik dönem staj gruplarının sağlıklı ve yeterli eğitim alabilmelerini planlamak amaçlı toplanarak pandemide eğitimi şekillendirmeye çalışmıştır. Komisyon toplanmaya devam ederken hem il bazında hem de ülke bazında vaka yoğunluğu ve eğitimin nasıl etkilenebileceği takip edilmiştir. İlimiz Sağlık Müdürlüğü ve Hıfzısıhha Kurulu'nun tavsiyeleri ile birlikte yeni dönemde eğitim alacak öğrencilerin barınmaları için nöbetçi öğrenci yurtları çalışacağı öğrenilmiştir. Tıp eğitiminin mezuniyet yeterlilikleri kapsamında sadece uzaktan eğitimin yeterli olmadığı bilgisiyle hibrid eğitim planlanmıştır. Dersliklerdeki teknik donanım ve ses ekipmanı dönüştürülerek, sağlık sorunu olan ya da barınma problemini çözememiş öğrenciler için aynı anda dersi aktif katılımı dinleme imkanı sunulmuştur. Danışmanlık hizmetlerinin online olarak devam etmesi ve böylece öğrencinin hem hocasına hem de okuluna aidiyet duygusunun artırılması planlanmıştır. Yine Müfredat geliştirme komisyonunda mesleki beceri eğitimlerinin görsel video ve diğer kaynaklarla zenginleştirilmesi kararı alınmıştır.

Pandeminin öngörülebilir faktörlerinin değişkenliği eğitimin bu süreçte dinamik bir şekilde iyileştirme ve müdahalelerle gideceğini düşündürmektedir. Pandemi ilk dönemde ulaştığımız eğitim fırsatlarımız, elde edilen kazanımlar, yaşanan aksaklıklardan alınan dersler ve anında müdahalelerle yapılan iyileştirmeler, yeni eğitim yılının daha verimli geçeceği konusunda umut olmuştur.

Sonuç

Düze Üniversitesi Üniversitesi Tıp Fakültesi idari kadro ve öğretim üyeleri olarak, öncelikle öğrencilerimizin sağlığını korumak görevini layıkıyla yerine getirmiş olmamız bize güç katmıştır. Üniversitemizin eğitim alt yapısının öğrencilerin uzaktan da olsa eğitimine olanak sağlaması, süreçteki eğitim eksikliklerinin nispeten az olmasını sağlamıştır. Eğitimin tüm paydaşlarının kendi üzerinde düşen özveri örneklerini göstermiş olması önümüzdeki süreçte eğitimin daha etkin ve kaliteli olacağını düşündürmektedir.

Kaynaklar

1. Mirchandani P. Health Care Supply Chains: COVID-19 Challenges and Pressing Actions. *Ann Intern Med.* 2020;M20-1326. doi:10.7326/M20-1326
2. Nussbaumer-Streit B, Mayr V, Dobrescu AI, et al. Quarantine alone or in combination with other public health measures to control COVID-19: a rapid review. *Cochrane Database Syst Rev.* 2020;4(4):CD013574.
3. Chinazzi M, Davis JT, Ajelli M, Gioannini C, Litvinova M, Merler S, et al. The effect of travel restrictions on the spread of the 2019 novel coronavirus (COVID-19) outbreak. *Science.* 2020;368(6489):395-400.
4. Daniel SJ. Education and the COVID-19 pandemic [published online ahead of print, 2020 Apr 20]. *Prospects (Paris).* 2020;1-6. doi:10.1007/s11125-020-09464-3
5. Kim EA. Social Distancing and Public Health Guidelines at Workplaces in Korea: Responses to Coronavirus Disease-19 [published

online ahead of print, 2020 Jul 21]. *Saf Health Work.* 2020;10.1016/j.shaw.2020.07.006. doi:10.1016/j.shaw.2020.07.006

6. Yükseköğretim Kurulu (YÖK). Pandemi Günlerinde Türk Yükseköğretimi. <https://covid19.yok.gov.tr/Sayfalar/HaberDuyuru/pandemi-gunlerinde-turk-yuksekogretimi.aspx>

7. Menon A, Klein EJ, Kollars K, Kleinhenz ALW. Medical Students Are Not Essential Workers: Examining Institutional Responsibility During the COVID-19 Pandemic. *Acad Med.* 2020;95(8):1149-51.

8. Ahmed H, Allaf M, Elghazaly H. COVID-19 and medical education. *Lancet Infect Dis.* 2020;20(7):777-8.

9. Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) <http://tepdad.org.tr/announcements> ; 2020

10. T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI Sağlıkta Kalite, Akreditasyon ve Çalışan Hakları Dairesi Başkanlığı. Pandemi Sürecinde Çalışan Güvenliğinin Sağlanması Hakkında. <https://kalite.saglik.gov.tr/TR,64894/pandemi-surecinde-calisan-guvenliginin-saglanmasi-hakkinda.html> Güncelleme Tarihi: 07/04/2020